

A COVID-19 GAZDASÁGI HATÁSAI A MAGYAR HATÁR MENTI VÁLLALKOZÁSOKRA

EGY EMPIRIKUS ELEMZÉS

SZABÓ TAMÁS – ELEMZŐ, HÉTFA KUTATÓINTÉZET KFT.

ELTE
EÖTVÖS LORÁND
TUDOMÁNYEGYETEM

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROJEKT

Motiváció

- A Covid-19 komoly változásokat hozott a társadalmi és gazdasági viselkedésben
- A politikai döntéshozóknak úgy tűnik, kompromisszummal kellett szembenézniük
 - Valamiféle lezárás a vírus terjedésének lassítására
 - Ugyanakkor a lezárás a gazdasági aktivitás csökkenéséhez vezet(het)
- A lezárásnak különböző formái voltak
 - Városokban kijárási tilalom, határon átkelés korlátozása stb

ELTE
EÖTVÖS LORÁND
TUDOMÁNYEGYETEM

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROJEKT

Magyarországi lezárások

- Alapvetően a személyi mozgást korlátozták
- Az áruszállítást nem
- Cél a Covid-19 gazdasági hatásainak számszerűsítése
 - Mikro szinten!
 - A cég lokációjának figyelembevételével
- Fő kérdés: az országhatárhoz közelség befolyásolta-e a gazdasági hatást

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROJEKT

Irodalom összefoglalása I.

- A határokon átnyúló együttműködés fontossága
 - A Schengeni Megállapodás a szabad mozgást szolgálja
 - Az EU ezt az INTERREG programokon keresztül próbálja erősíteni
 - A magyar kormány támogatta a határon túli magyarok tulajdonában lévő cégeket
- Lokális példa: BYD munkaerőigénye hogyan hat a szomszédos országok munkaerőpiacára

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROJEKT

Irodalom összefoglalása II.

- Lengyelország határai kiemelt figyelemben voltak
 - Fő ok: az ingázók nagy száma
relatív nagy gazdaság
 - Sokszor az ingázók otthon maradtak és megpróbáltak új munkahelyet találni, ennek komoly gazdasági hatásai lesznek (Böhm (2021))
 - Ez nem feltétlen hat negatívan a határ menti közösségekre (Janczak (2020))
 - Kovács et. al. (2020) azt állítja, hogy a szakpolitikai válaszok homogének voltak, a fertőzés terjedése mégis heterogén volt az egyes régiókban.

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROJEKT

Irodalom összefoglalása III.

- Pogácsás és Szepesi (2023) alapján:
 - Az első hullám a fő időszak
 - **Keresleti hatások:** A COVID-válság leginkább a keresletre gyakorolt hatásán múlt, hogy mely cégek szenvedtek el jelentős veszteségeket, és ezt leginkább az ágazati hovatartozás határozta meg.
 - **Leginkább érintett ágazat:** A vendéglátás és szálláshely-szolgáltatás volt a legnagyobb vesztes.
Jelentős visszaesés továbbá a szórakozás, kultúra, sport és személyes szolgáltatások esetén
Informatika és egészségügyi kiszolgáltatók nyertesek

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROJEKT

Felhasznált adatok

- Két vállalati szintű adatbázis
- Havi létszámadatok, melyek manuálisan lettek letöltve 2020 januárja és 2021 decembere közöttre
- Utána a NAV megváltoztatta a felületet, a nagy méretű letöltés lehetősége jelentősen korlátozódott
- Mérleg és eredménykimutatás adatok
 - 2019-2022 áll rendelkezésre

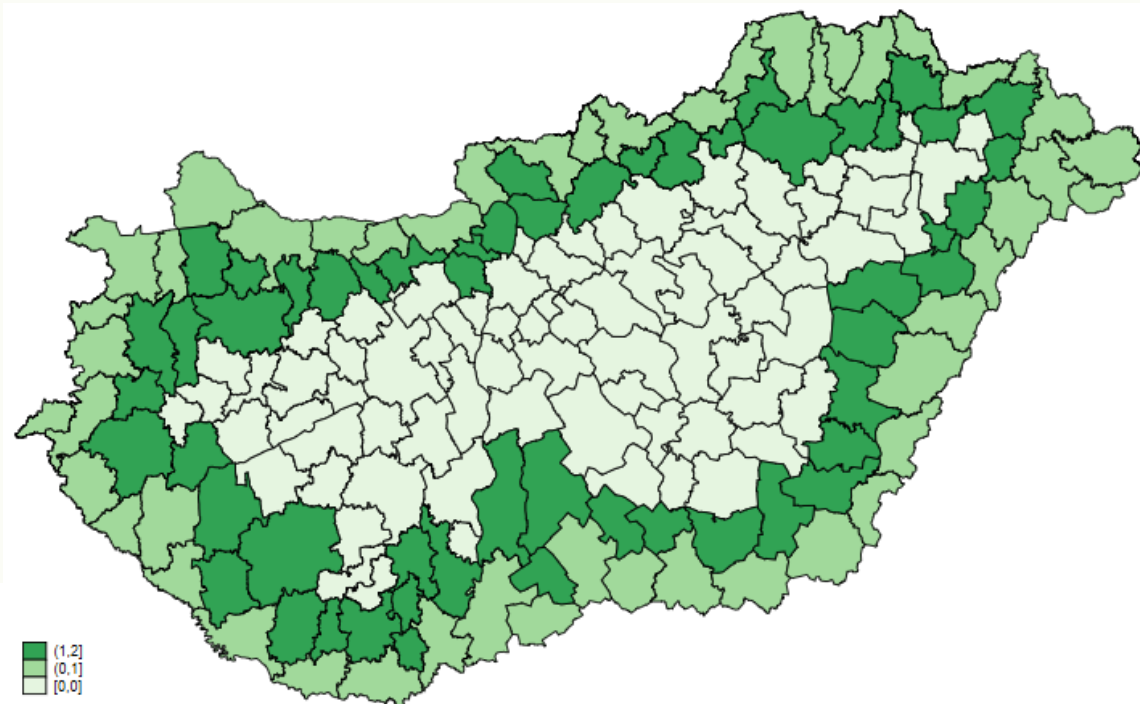

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROJEKT

Módszertan I.

- Első lépésben a vállalatok bekategorizálásra kerültek a székhelyük alapján

Módszertan I.

- Második lépésben definiáltunk 10 ágazatot
 - Mezőgazdaság
 - Ipar
 - Közművek
 - Építőipar
 - Hagyományos szolgáltatások (kereskedelem, logisztika stb)
 - Turizmus
 - IKT
 - K+F
 - Közszolgáltatások
 - Magánszolgáltatások (Pénzügyi, ingatlan, stb)

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROJEKT

Módszertan II. - PSM

- Almát almához akarunk hasonlítani
- Propensity score alapú párosítás
 - Az árbevétel, az eszközállomány, a személyi jellegű ráfordítások, az anyag jellegű ráfordítások logaritmus
 - Vállalat kora és annak négyzete
- 2019-es beszámolók alapján
- Azaz a 2019-es adatok alapján csak a lokációjukban különböznek

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROJEKT

Módszertan III. – Különbségek különbsége

- $Y_{it} = \alpha_g + \beta_1 G + B_2 t + B_3 G * t + \varepsilon_{igt}$
- Ahol Y lehet:
 - Havi létszámadat
 - Éves létszámadat logaritmusa
 - Árbevétel vagy eszközállomány logaritmusa
- G a kezelt/kontroll dummy:
 - $G = 1$, ha határmenti járásban van
 - $G = 0$, ha nem határmenti járásban van
- t egy periódus dummy
 - $t = 0$ prior covid (2020m1 vagy 2019)
 - $t = 1$ post covid (2020m2-2021m12 vagy 2020/21/22)
- Interakciós együttható is érdekes

Eredmények I. - Számviteli eredmények

Ágazat	Árbevétel	Eszközállomány	Foglalkoztatás	Határmenti
Teljes minta	Végig nő	Végig nő	Végig nő	A növekedés lassabb 2021-ben
Primer	Végig nő	Végig nő	2021-től nő	Az árbevétel gyorsabban nőtt covid után
Feldolgozóipar	Végig nő	Végig nő	Végig nő	Az árbevétel növekedése 21-ben kisebb
Közműszektor	Végig nő	Végig nő	Nem nő	
Építőipar	Végig nő	Végig nő	Végig nő	2021-22-ben kevésbé nőnek a határ mentén
Hagyományos szolgáltatás	Végig nő	Végig nő	Végig nő	
Turizmus	2020-ban csökken	Végig nő	2022-ben nő	2020-ban az árbevétel pozitív 2021-ben az eszközállomány pozitív
IKT	Végig nő	Végig nő	2021-től nő	
KFI	2021-től nő	Végig nő	Nem nő	
Közösségi szolgáltatások	2020-ban nem nő	Végig nő	Végig nő	Eszközállomány kevésbé nő 20/21-ben
Magánszolgáltatások	Végig nő	Végig nő	Végig nő	Árbevétel minden évben kevésbé nőtt Eszközállomány kevésbé nő 20/21-ben

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROJEKT

Eredmények II. – Havi foglalkoztatottak

- **Feldolgozóipar**

- Szignifikáns negatív hatás a 4-5-6-7 hónapban az idő dummynál
- Interakciós hatás szignifikánsan negatív a 4. hónapban

- **Hagyományos szolgáltatások**

- Folyamatos negatív a hatás 3-10 hónapban a 2020-as évben
- Folyamatos negatív hatás 2021-ben

- **Közösségi és magánszolgáltatások**

- Szignifikáns csökkenés 3-4-5-6 hónapban

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROJEKT

Eredmények II. – Havi foglalkoztatottak

- **Turizmus**

- Szignifikáns negatív hatás a teljes időszakban, kivéve február és december 2020-ban
- 2020 első felében nincs interakciós hatás, majd pozitív végig 2021-ben. Azaz itt a visszaesés a turisztikában alacsonyabb – reziliencia

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROJEKT

További kutatási irányok

- Székhely vs telephely
- Mi van, ha nem csak a 2019-es mérleg a párosítás alapja, hanem az az előtti pálya is
- Mely vállalatok szűntek meg, és miért? Ez miként függ a vállalat környezetétől?

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROJEKT

Konklúzió

- **Ágazatok közti különbségek:** A COVID-19 gazdasági hatása jelentősen eltért az ágazatok között. Igazán nyertes nincs, de vesztes a turizmus, a hagyományos szolgáltatások.
- **Határmenti járások hatása:** A határmenti régiók cégei 2021-ben lassabb növekedést mutattak az árbevételben és eszközállományban bizonyos ágazatokban
- **Hosszú távú hatások:** A legtöbb ágazat nem csökkent szignifikánsan, amelyik csökkent 2021-re meghaladta a 2019-es szintet
- **Turizmus rezilienciája:** A turizmusban, bár kezdetben csökkent az árbevétel, a határmenti cégek jobban helyt álltak a válság idején.

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROJEKT

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROJEKT